

Công tác kiểm tra đánh giá nhận thức của sinh viên - một khâu quan trọng trong quá trình dạy học ở đại học

Phan Bích Ngọc*

*Bộ môn Tâm lý Giáo dục, Trường Đại học Ngoại ngữ,
Đại học Quốc gia Hà Nội, Đường Phạm Văn Đồng, Cầu Giấy, Hà Nội, Việt Nam*

Nhận ngày 23 tháng 01 năm 2008

Tóm tắt.

1. Ý nghĩa của công tác kiểm tra đánh giá nhận thức của sinh viên.
2. Các chỉ tiêu của công tác kiểm tra đánh giá.
3. Các hình thức kiểm tra đánh giá và mối quan hệ của các hình thức đó.

Việc đánh giá và thi cử trong các trường học ở nước ta nói chung và các trường đại học nói riêng là một vấn đề thời sự bậc nhất. Vấn đề này cần phải có một cuộc cải cách toàn diện và sâu sắc, không chỉ đổi mới về một phạm vi nào đó.

1. Mối quan hệ xuất phát chung, tối thiểu của việc đánh giá và thi cử. Việc đánh giá và thi cử bao giờ cũng liên quan tới các bộ phận hợp thành của: chương trình dạy học, quá trình dạy học và việc cụ thể hoá yêu cầu xã hội, giáo dục để đánh giá.

2. Tầm quan trọng của việc kiểm tra, đánh giá. Xét về tầm quan trọng thì việc kiểm tra, đánh giá, vấn đề nội dung học vấn chỉ đứng sau phần mục tiêu của nó.

3. Mục đích của việc đánh giá. Việc đánh giá chất lượng học tập của sinh viên các trường đại học sư phạm không chỉ là cơ sở để phân loại sinh viên... mà nó còn có vai trò quan trọng trong việc xác định chất lượng đào tạo.

4. Các chỉ tiêu của việc đánh giá. Ngày nay, sinh viên không thể chỉ đơn thuần dựa

vào kiến thức học được trong trường đại học mà phải có khả năng tự học, tự nghiên cứu.

5. Nội dung đánh giá. Việc đánh giá có thể thông qua các đề kiểm tra. Phải tăng cường ra các dạng đề kiểm tra về tư duy, tính độc lập, sáng tạo, chủ động.

6. Thành phần tham gia vào quá trình đánh giá. Việc đánh giá kết quả học tập của sinh viên phải thực sự trở thành một bộ phận - "một khâu" của quá trình giáo dục.

7. Hình thức đánh giá. Định hướng chung là thực hiện tốt các quy định của Bộ Giáo dục và Đào tạo (GD&ĐT) về thi cử từ các khâu: ra đề thi, tổ chức coi thi, chấm thi, bên cạnh đó cần tổ chức, phối hợp các hình thức đánh giá khác nhau.

8. Xử lý kết quả kiểm tra đánh giá. Trong các kì kiểm tra, thi, nên sử dụng các thông số như một cứ liệu đánh giá kết quả học tập nghiên cứu của sinh viên, đồng thời cung cấp thông số cho sự điều chỉnh về nội dung, chương trình đào tạo.

Việc đánh giá và thi cử trong các trường học ở nước ta nói chung và các trường đại học nói riêng là một vấn đề thời sự bậc nhất.

* ĐT: 84-4-7547152

Xét cả về mặt lí luận lẫn thực tiễn, do tính phức hợp và phức tạp của nó, đây cũng là khâu yếu nhất trong quá trình dạy học cũng như quá trình giáo dục hiện nay.

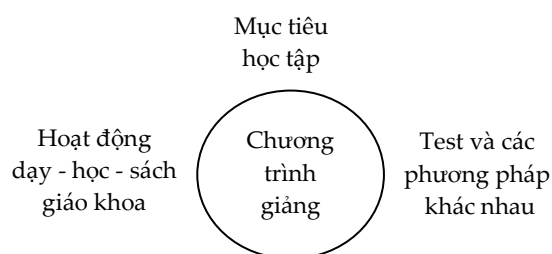
Bởi vậy, vấn đề này cần phải có một cuộc cải cách toàn diện và sâu sắc, không chỉ đổi mới về một phạm vi nào đó. Hiện nay trong một số hội thảo và chương trình khoa học, nhiều người chỉ đề cập đến đề thi, công tác tổ chức thi, công tác coi thi và chấm thi, hoặc xác định chuẩn đánh giá hay trắc nghiệm. Song cho dù tất cả những điều đó là cần, thậm chí là vô cùng quan trọng thì chúng vẫn chỉ được xếp ở những công đoạn sau, phụ thuộc vào những nhân tố, công đoạn đi trước, mang tính quyết định hơn nhiều.

1. Mối quan hệ xuất phát chung, tối thiểu của việc đánh giá và thi cử

Trong mối quan hệ xuất phát chung, tối thiểu, việc đánh giá và thi cử bao giờ cũng liên

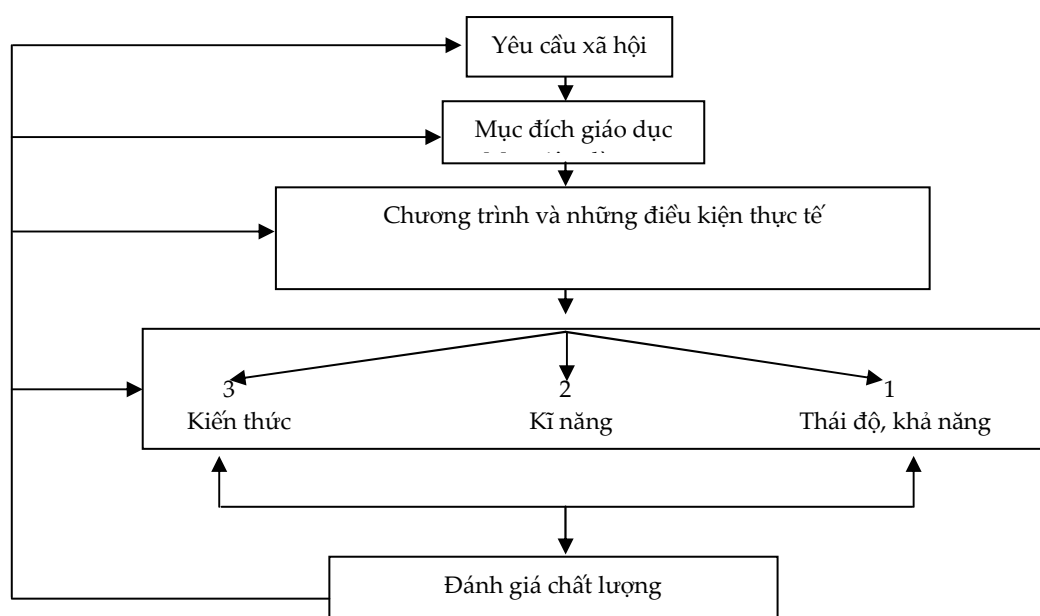
quan tới các bộ phận hợp thành của: chương trình dạy học, quá trình dạy học và việc cụ thể hoá yêu cầu xã hội, giáo dục để đánh giá.

Chương trình giảng dạy được H.G. Albert và S. Bolton diễn đạt như sau: (Hình 1).

Hình 1. Sơ đồ thể hiện chương trình giảng dạy theo H.G. Albert và S. Bolton

Việc cụ thể hoá yêu cầu xã hội, giáo dục để đánh giá, có thể nói khác đi là quá trình thao tác hoá các loại mục tiêu làm chỗ dựa cho việc đánh giá, ví dụ như đánh giá chất lượng dạy học theo hình sau: (Hình 2).

Hình 2. Sơ đồ đánh giá chất lượng dạy học

2. Tầm quan trọng của việc kiểm tra, đánh giá

Trong việc kiểm tra, đánh giá, vấn đề nội dung học vẫn chỉ đứng sau phần mục tiêu, xét về tầm quan trọng của nó [1]. Khía cạnh được bàn riêng ở đây là cuối cùng chúng ta phải dựa vào kết quả của các bài kiểm tra, bài thi (bên cạnh những số liệu khác) để xét việc thực hiện mục tiêu đào tạo nói chung. Tuy nhiên, một vấn đề nổi rõ là mâu thuẫn hay khoảng cách lớn giữa nội dung học vấn và mục tiêu đào tạo hiện nay. Nói khác đi, nội dung học vẫn chưa đáp ứng được yêu cầu của mục tiêu đào tạo. Điều này thể hiện ngay ở chất lượng sách giáo khoa.

3. Mục đích của việc đánh giá

Việc nâng cao chất lượng giáo viên không chỉ bằng các biện pháp bồi dưỡng thường xuyên mà trước hết phải quan tâm đến gốc của vấn đề, đó là chất lượng sinh viên các trường sư phạm. Việc đánh giá chất lượng học tập của sinh viên thuộc các trường đại học sư phạm không chỉ là cơ sở để phân loại sinh viên, thực hiện các chế độ, chính sách của nhà nước đối với việc cấp phát học bổng, mà hơn thế nữa nó còn có vai trò quan trọng trong việc xác định chất lượng đào tạo, giúp cho sự điều chỉnh nội dung chương trình, phương pháp và hình thức dạy học nhằm sao cho sự nghiệp đào tạo đảm bảo tính cấp thiết cập nhật, đáp ứng được các yêu cầu ngày càng cao của nền sản xuất xã hội [2].

4. Các chỉ tiêu của việc đánh giá

Đánh giá kết quả học tập - nhận thức của sinh viên trước hết phải dựa vào mục đích, cụ thể hơn là mục tiêu đào tạo sinh viên. Song sự cụ thể hoá mục tiêu đào tạo thành

yêu cầu, nội dung phương pháp và hình thức đào tạo trong giai đoạn hiện nay có sự khác biệt nhất định so với trước kia. Sự phát triển mạnh mẽ của khoa học và công nghệ làm cho kiến thức đưa vào giảng dạy trong các trường học nói chung và các trường đại học nói riêng không đáp ứng yêu cầu cuộc sống. Do vậy, nếu như trước đây, vốn kiến thức được trang bị trong các trường đại học, đại học sư phạm - khi ra trường sinh viên có thể làm thầy giáo tham gia vào các quá trình đào tạo mà không bị lạc hậu, thì ngày nay sinh viên không chỉ đơn thuần dựa vào kiến thức học được trong trường đại học. Muốn đáp ứng được yêu cầu xã hội, sinh viên phải có khả năng biến các yêu cầu, đòi hỏi của xã hội thành yêu cầu của cá nhân, có khả năng tự học, tự nghiên cứu, biến quá trình đào tạo thành "quá trình tự đào tạo" để tự hình thành, phát triển, hoàn thiện tri thức và tất yếu Trường Đại học Sư phạm phải trang bị khả năng này cho sinh viên - những người giáo viên tương lai. Vì vậy, kiến thức đưa vào dạy trong các trường đại học sư phạm hiện nay không chỉ là "mục đích" mà còn là "phương tiện" để hoàn thiện nhân cách cho sinh viên.

5. Nội dung đánh giá

Từ những tiêu chí nêu trên, việc đánh giá sinh viên sư phạm không chỉ nhằm mục đích kiểm tra kết quả lĩnh hội các kiến thức "đơn thuần" về nội dung mà còn phải kiểm tra các kiến thức về phương pháp, vì quá trình học của sinh viên là học phương pháp - học "cách thức", "con đường" để qua đó biết được năng lực về nghề nghiệp của sinh viên - người thầy giáo trong tương lai.

Việc đánh giá có thể thông qua các đề kiểm tra. Tư tưởng chung khi ra đề kiểm tra là phải tăng cường các dạng đề, đặc biệt chú trọng "kiểu" đề kiểm tra về tư duy, tính độc

lập, sáng tạo, chủ động nhằm đánh giá được khả năng tự học, tự nghiên cứu, tự đọc sách tham khảo và tài liệu của sinh viên. Trên cơ sở đó không nêu ra các đề học thuộc lòng thụ động, cần lưu ý ra các loại đề để học sinh sử dụng tài liệu, từ đó yêu cầu học sinh nhận thức khái quát về vấn đề đã được học, biết thực hiện tốt các thao tác tư duy.

6. Thành phần tham gia vào quá trình đánh giá

Xuất phát từ quan niệm dạy học kiến thức như trên thì việc đánh giá kết quả học tập của sinh viên phải thực sự trở thành một bộ phận - "một khâu" của quá trình giáo dục, và khâu này không chỉ làm nhiệm vụ "đơn phương" về phía người thầy mà trước hết, quan trọng hơn là nhiệm vụ của chính tập thể các lớp học và đặc biệt là bản thân mỗi sinh viên.

7. Hình thức đánh giá

Định hướng chung là thực hiện tốt các quy định của Bộ GD&ĐT về thi cử từ các khâu: ra đề thi, tổ chức thi, chấm thi, bên cạnh đó cần tổ chức, phối hợp các hình thức đánh giá:

* Giáo viên tăng cường kiểm tra việc tự học, tự nghiên cứu tài liệu trong các giờ học bằng phương pháp vấn đáp. Cần có quy định về điểm số.

* Mỗi học phần nên tổ chức kiểm tra hai lần. Mỗi sinh viên phải trả đủ bài tập mới được kiểm tra.

* Phối hợp nhiều hình thức: kiểm tra vấn đáp, kiểm tra trắc nghiệm, kiểm tra viết... để có kết quả khách quan.

* Cần coi trọng giờ luyện tập, giờ thảo luận, tranh luận. Đó là cơ sở quan trọng để đánh giá thiết thực chất lượng học tập, nhận thức của sinh viên.

* Chú ý tăng cường cho sinh viên làm bài tập lớn, làm niên luận, tiểu luận trong từng môn học giúp sinh viên làm quen với công tác nghiên cứu khoa học.

8. Xử lý với kết quả đánh giá

Để việc kiểm tra, đánh giá mang tính khách quan có ý nghĩa thiết thực, trong các kì kiểm tra, thi của các môn học, nên sử dụng các thông số như các thiếu sót, sai phạm phổ biến phát hiện được trong khi chấm bài kiểm tra để dùng như một cứ liệu đánh giá kết quả học tập, nghiên cứu của sinh viên, đồng thời cung cấp thông số cho sự điều chỉnh về nội dung, chương trình đào tạo.

9. Kết luận

Với các quan điểm đánh giá nêu trên, chúng tôi cho rằng: Đánh giá cần phải trở thành động lực thúc đẩy, khích lệ sinh viên học tập tốt hơn. Đánh giá kiểm tra góp phần điều chỉnh nội dung, phương pháp học tập của sinh viên, nâng cao chất lượng đào tạo trong các trường đại học.

Tài liệu tham khảo

- [1] Nguyễn Cảnh Toàn, Những vấn đề về phương pháp dạy học: Phương pháp giáo dục tích cực, Bàn về "Học" và "nghiên cứu khoa học", *Tạp chí Nghiên cứu Giáo dục* 3 (1989) 5.
- [2] Thái Duy Tuyên, *Những vấn đề cơ bản của giáo dục học hiện đại*, NXB Giáo dục, 1998.

Testing and assessment of students' acquisition - an important part in tertiary education

Phan Bích Ngọc

*Division of Educational Psychology, College of Foreign Languages,
Vietnam National University, Hanoi, Pham Van Dong Street, Cau Giay, Hanoi, Vietnam*

1. Significance of student acquisitive testing and assessment.
2. Aims of testing and assessment.
3. Types of tests and their relation.